

اخوت فکری

محل اداره سی: باب عالی جاده سنده
یکی عثمانلی مطبعه و کتبخانه سی

آبونه شرائطی:

ممالک عثمانیه ایچون سنه لکی ۴۰ آلتی آیلنی ۲۵ غروشد
ممالک اجنبیه ۱۲ ۷ فراقدر

اولیه . و قس علیہ الباقی . بونکه برابر ادعا ایدرم که مملکت بکزند بوقانونی ، ترسبوی و حتی اقتصادی انقلابانی یا به حق قدر عناصر فکر و دست وارد . بالکیز سیم خالصدن زبونی تفریق ایتمک کر کدر . بر triage یا میل سکیز . نفوس سکز یک کوتی بیامدیگز کبی مملکت بکزند کی سرمایه عقل و عرفانی ده بیلمور سکیز .

فقط بن یک نیک بینم . حائر اقتدار اولان جمعیت ارکانی اسکی رجاله بکیز من . تجربه لری زاید ایتمک طبعی عیدر . بونلک انجمنده عهد حمیدخاننی تدقیق ایده جک کیمسه لولک یشمه مسی ناقابلدر . یک بارز اولان بودرسر ، بوفلا کتسر اتحاد و ترقی به مکشوف اولمشدر . جمعیت البته اواسکی ترک قید سزلغنی ، باب عالی جهالتی ، عثانی صفوت فؤادنی راقوب دها تجربی بر کوزله ، دها علمی بر منطقه ، دها تاریخی بر شیمه تفحصه خط حرکتی تعیین ایده جک ، فعلایانه کیریشه جک و محمد خامسک عهد سلطتی ، فلاکت لردن صکره ، اسپانیاده اون و چونجی آلفونسک عهد حاضری کبی بر مبداء فیض و استخلاص اوله جقدر . بوسوسولری سوبلر کن قطار من دیترویت Detroit شهرینه کشیدی . محب مؤرخ عجمه عجمه جانطه سنی یا قالدی و آلمی صیقه رق و اغونک قبوسندن آتلادی . بر آرز صکره تره ن بافالویه Buffalo متوجهاً کیلومترولری بلغنده دوام ایدیوردی .

یکی کوی ۱۶ شعبان ۱۳۳۲ جلال نوری

شاعر و فیلسوف عرب (ابوالعلاء المعری) نک

فلسفیانندن

(مابعد)

« نظر لر منزه قارشی نور وضیا منحجب اولمشدر ؛ بزم مذاهب و مسالکیز هب ریادر . حیات حقیقتدن بی نصیب اولانلری فیض یا غموری ناصل حصه یاب ایدر ؟ ... ای سوء مشرب و طبع عالی ، سنک عابد و زاهدنده تقوای حقیقی کورده مدک ! ... جاهل اولانلر بهوده کذب و افترا ده بولماسین ... اه ایچون و جان

اتحاد و ترقی ، بودقیقه ده ، اقتصاداً ، تربیه ، فکرآ ، قانوناً ، عرفاناً هر ایستدیکنی یا بمق اقتدارنی حائزدر . اگر جمعیت « صداقت » بر نسبی ایه متوازیاً « اقتدار » اساسنده عطف اهمیت ایدرسه قور تولدیفکیزی تبشیر ایدرم . یوقا کر بویکی اسادن بالکیز رینه ملتفت اولورسه عمو اولدیفکیز کونددر . مثلاً ، اتحاد و ترقی یا لکیز ارباب « اقتداره » بل باغلارسه نقصان « صداقت » دن طولانی قور دینی منبای سیاسینک اندام و انقراضنی کوره بیلمر . کذلک منحصرأ « صداقت » « حواله اعتبار ایدرسه ، یشمه تکامل ایدمه جک اولان مملکت بکیز سقوطه محکوم اولور . اتحاد و ترقی خموره دها یکی آل سورسور . فی الواقع بوجمیت آتی و حتی بدی باشند تاقی اولونه بیلمر ایدمه ، عبدالحمید اقتدارنی بعدالحضار به البته آلدینی کبی اتحاد و ترقی ده ، باقلان هاله سندن صکره قدرتی دست مسئولیتنه آلمش بولونیور . باقلم شونتاریخی درسدن اتحاد جیلر مستفید اوله جقلمی ؟ المرند کی قوتی حسن استعمال ایدم جکلمی ؟ بوقسه ۱۹۱۴ دن صکره کی سنین حیاتکیز ۱۸۷۸ دن صکره کیلرینه بکیز به جکمی ؟ کمال خلوص و مراق ایله بن بوکا انتظار ایدیوروم . شوسوزلره قارشدر . یردین بعض مطالعات اوزریشمه ابرلاندالی مؤرخ بکا دیدی که :

— مملکت بکزند بوانقلابات صلحچورانه نی یا به بیله جک آدم وارمی ، یوقی ؟ قضیه سنی اورته به قویور سکیز . اوت ، حکمزوار . فی الحقیقه بوبر مسئله در .

قوانینکیز بریاد ، غیر منسجم . ماضی ایله استقبال آرمسند سنده لیور سکیز .

سویه عرفانکیز یک آشافی . نیم وحشی اقوام مستثنا اولوق اوزره ستاره زمین اوزرنده سزدن جاهلی یوق . عرفان عمومیک ترلیدینه خدمتکیز سبقت ایتمک شوبله طورسون آتی لایقیه تمثل بیله ایدم بوسر سکیز . یک ذی صفوت سکیز . قولایقلمه مستعد اغفال سکیز . قرون وسطا مؤسسائی حالا قالدیرم دیکیز . قادیلر کوزک بولندینی درجه پستی ناقابل مسامحه در . مکتبلر کورده

خالصه آرمه کزده اولیا صفی و بر به بیله چک کیمسه
یوقدر. ای اوزرنده فقیری ده غنیمی ده یورو بوب کزن
ممالک و قطعات ارض، الله تالی بلا و مصیتره و غراندینی
وقت سنک سکنه کک جهله سی زمرة اشقیان اولدقلری
کوستر برلر... حالبوکه بزلدن نیجه واعظلر و عظم
ایتملر، نیجه پیغمبرلر ده ارضک انحای مختلفه سنده نشر
صلاحه چالشمشلر... بونلرک همی یوللری آلوب
کیتمشلردر... بلا و مصیبت ایسه الآن باقیدر... حال
بوکه، ای عالم سوء، سنک مرضک مزمن و شفا
نابذر در... بوزم اوزرمزده جاری برقانون ازلیدر..
بز و الیلر اساساً نه قدر غبی مخلوقات! ...

نور و ضیائک معجزاتی ایله انسانلرک حقائق کشف
و اداریک ایدمه دکالری، حقائقدن زیاده ظواهره، ریابه
منهمک بولندقلری، دائماً سیئانه منجذب اولدقلری،
بو حصیه اونلرک حال فطریسندن نشأت ایتمدیکی، هله
ایام مصیبتده بو طبیعتلرینک در حال تظاهری ایله دیدیکی،
اصول عادیده ریابه ستره موفق اولدقلری سوله یور.
هله ارباب عقل و حکمتک، فلاسفهک، واعظلرک،
بالخاصه انبیائک بواهل شقا اولان بشره اجرا ایتمکاری
نصایح و اخطارات و ایقاعات و مواعظک هیچ بر تأثیری
اولمادیغنی، یعنی بشریتده مرکوز اولان سینات طبیعی
تماماً ازاله ایدمه دیدیکی یک واضح آکلاسیور. بونلرک
مساغیسته رغماً حالا دنیاده سیناتک، مصائبک بردوام
بولندیقنی ده کوسته درک بوحالک دنیاده مرض قدیم
ولا یزال اولدیقنی خاتمه کلام ایدیور.

حکیم مشارالیه دبورکه :

« ذی حیات اولانلرک رازی اولان جناب حق حد و ثنا
اولنور، بین البشر مرؤت و حیا دوجا ضعف و سقوط
اولش. او درجه ده که روح موجودیتیه بر مرض عضال
عارض اولان هر صاحب جمال ایچون موت بر راحت
حقیقه تشکیل ایدر. »

بوراده ایلک مصرعده کی حد و ثنا ایله مابعدی
آرمه سنده ظاهر آ بر رابطه معنویه یوق کیی کورونور،

لکن نظر تدقیق ایله باقیلنجه عظیم بر ارتباط بولندیقنی
آکلاسیلر؛ زیرا هر حال و حرکتی اللهک تقدیراته
عصف ایله کنیدیلری حتی کندی افعال و حرکاتندن بری
و غیر مسئول قیلمق ایستین. « قدریه، مسلکی اربانه
قارشی بر رد ضعیفی جامعدر. خلقده مشهود اولان
سینات روحیه و فعلیهک جناب حقه استنادینه امکان
اوله مایه جغنی و فاطر عظیمک بوتون ذوی الحیات مقتضای
خلقنلری اولان « رزق، یعنی استعداد و قابلیت احسان
ایتمش اولدیقنی و بناءً علیه او استعداد حسن استعمال
ایتمن انسانلرک مسئولیتی بنه کندی اوزرلرنده قاله جغنی
و بونک بویه اولدیقنلک دلیل اوله رقدده مادی معنوی
بر مرتبه مالک اولانلره اکثریتک تمرضله اومزیت سببیه
بیچاره بیگ تورلومصیب الحاق ایتمشه قارشی اوصاحب
مرتبتک اولومی کنیدیسی ایچون برچاره خلاص و وسیله
راحت اولدیقنی بیان ایدیور.

دوام ایله: « بن نیچون نفسمک و صیدی اولیورم؟..
نیچون بدن صوکره و صیلارارهنده بن امورمدن طولانی
اختلافات احدانه سبب اولیورم؟...، دیور.

بوده اومقصد و فکری مؤید بر صورتده سوله نمشدر،
عاقل و فطین اولان کیمسه کندی ایشنک، حرکاتنک
نتایجی دوشونه رک اوکا کوره تداییده بولنور و امورینی
حل ایدر؛ دیکرلری کنیدن طولانی مشکل موقعده
بولوندورماز. بوندن شوتیجه جبقارکه: کندی ایشنی
عواقبی بیله رک، قانع اوله رق کورنلر کیمسه تحمیل
مسئولیت ایتزلر، هر نتیجهک اسبابی مطلقاً کنیدیلرندن
صدور ایتمدیکنه مطمئن اوله رق حرکت ایدرلر. بوحاله
کورده ایشنی « تقدیرات »، بر اقوب بالذات کنیدیلرندن
صادر اولان افعالک مسئولیتی آخره تحمیله قالدیشمالر.
نتیجه آخره: بشریت، بر جوق عقلاسنک متشکی اولدیقنی
سیناتی هپ کنیدیسی احضار، کنیدیسی ایجاد و اجرا
ایدیور؛ بوندن قدرت فاطره به برشی اسنادینه امکان یوقدر.
« بن، صلاح خالص و تقوای محض ایله متصف، آثار ریادن
بری دیندار کیمسه لر آردم!... کوردم که: بر طرفدن

حکیم ذوفنون دیور که :

« سنک ایامکی تشکیل ایدن زمانکده علما فقدانده در ؛ اونلرک اوزرلری بر ظلمت عدم ستر ایتشدر . حیوانانمزی ده ضالات قایلادی ؛ اوظلام آرمسند نور علامتلی کورونمز اولدی . »

مرشد افکار اولان علمانک عدم وجودندن عوام خلقک اوغرا دیغنی یاخود فطره ایچنده بولندی ظلمت جهل و غفلتک شامل بر حالد اولدیغنی شو مطاعله آکلانقدن صوکره حقائق کونیه امرنده کی جهالت عامه نی ایما ایدن ابیات آتیه ده کی تصریحانه کیریشور : « هلال ، بدر ، فرقد ییلدیزی ، فجر ، ارض ، صو ، اولکرییلدیزی ، شمس ، آتش ، نره ییلدیزی ، طوبراق ، کوندوز ، سما [۱] بونلرک همی امر فاطر قدیره مسخردر . حکمانک بوباد کی اقوال متناقضه سی نه اولورسه اولسون . »

(ابوالعلا) بوراده « هلال ، بدر کن صوکره برده » پدر « دیور بو ، البته که بونلری آری شیلر ظن ایتدیکندن دیکلدر ؛ فقط خلق نظرند قمرک بونجولانده کوسته ردیکی ایکی شکل متضادک فرقلری ، تابع اولدیغنی قانون لایقگیری آکلاتمق ایستور . برده حکمای قدماجه مقرر اولان « عناصر اربعه » (صو ، طوبراق ، آتش هوا) نی ، نظره چاریان اجرام سماوی نی ذکر و بونلرک بر قانون ثابت و منتظمه تابع بولندیغنی ، بعض حکماجه بر جوق مؤثراته تابع فرض ایدلسکله برابر بوکا آلفسانه لزوم اولیوب بونلرک قوه فاطره مک وضع و تاسیس ایتدیکی بر دستور بی تغییره مربوط اولدیغنی آکلاته رق جلب انظار ایدیور .

« عنیزم ، براق بی جناب الله توبه و استغفار ایدیم ... زیرا بر مشقت روحیه ایچنده یم . سوزله بر جوق کیمسه لر حقند . « کرام » صفی قوللا لیلیر . . هیات ، اعصار ایچنده شخصلردن ، اسملردن و اصحاب

[۱] فرقد ، نره ، بروج سواده کی معلوم ییلدیز اسملریدر .

مرونوع نور ادراک و بصیرتدن واقامه دلیل ایدم بیله جک عقل و افغاندن معری بر سور و بهائم ایله دیگر طرفدن غرور و کبر و ریا ایله مفتخر ، منسوب اولدقلری قوم آرمسند انیا کیبی منفرد بر طاقم اهل ذکا و فطانت حکم فرمادر . بونلردن ایکنجیلر ، بر جوق جیل و دسائس ایله مأنوف ؛ برنجیلر ایسه ، زواللی غبی و بی نصیدر لر . اکر تقوی و صلاح حال بلاهت و مرض ایسه ، انقیاء محقق مذلت ایچون معیار تشکیل ایدر لر .

فیلسوف ، بویتلرده مقصدی بر درجه دها توضیح اتمش اولور و انسانلری « غافل » و « عاقل » اوله رق ایکی به تقسیم ایدیور . برنجیلری - اکر بی ریا ، حقیقی دیندار لر دن ایسه - غباوت و بلاهتله محکوم ایدیور ؛ یعنی دیمک ایسته بور که بونلر ، دیگر فطین ، ذکی قسمک الیرند . بر اویونجاق اولور . ایکنجیلر دخی دسالمقله ، حیلله ایله کنیدیلری هم عالم و مرشد کوسته دیور ، هم او برده آلتده دیگر قسمی اغفال و اضلال ایدیور .

خاتمه اوله رق دیور که : « کوردم که : خلق عموماً فقرا در ؛ بو عالمه اغنیاء معدومدر . بز ، اولومه بغض ایله حیاته محبت ایدرز ؛ حال بو که بز بومعشوقه مزک یوزندن اهل شقادن اولورز ... هیچ ، کنیدینک لطافت و حسنه مالکیتی ، شمس سیلوب تقدیر ایدم ییلیری ... صوکرده خار جده کی اشیانک کنیدیندن اوزاقلا شمه سندن متأثر اولورمی ؟ ... بو بویترلده ، حکیم فاضل ، تدقیق ایتدیکی نظر بصیرتله خلقد مقتضای امکان اوزره ، بر اثر کمال و فضیلت کورده مددیکتی بنا علیه غنای معالی جهتنجه عموماً فقیر اولدقلری ، بو حال ایله حیاته محبتک بر معناسی اوله مایه جفتی ، حب حیات تزاید ایتدیکجه بشریتک مصائب و آلامی ده متناسباً آرتدیغنی ، حال بو که نرم بو تاثرات و تحولاتمزه نه کاشانک ، نه حیات و نمائک اشتراک ایتدیکتی بیان ایله انسانلر بواهملرینک بر عارضه نسبیهدن عبارت بولندیغنی ایما ایدیور .

بو حقيقتدن ذھول ايستدگيرني ايم ايدنيور .

« موتك ، اقاڤ و احبابي ، دامادلري ، يكنلري ناصل آلوب كوتورديكيني كورميورلري ؟ .. الله الله كذب و نفاق وجود بوله ليدن بري بو خلقك اوزرنده بر عامل شديد اوله رق غالب و حكمراندر ؛ بوكا حيرتله نكران اولان حكما ايسه غيظ و حدتيه اولوب كيدييور . اي كوزل قيز ، اك خالي ، اك امين برطاغ تپه سنده بولنسهك ، بركون سنكده يوم هلاكك كله چكنه حاضر اول ! ... »

بوراده موتي ايله ريه ي سورمه سي ، خلق اوزرنده اك مؤثر برقانون قطعي طبعي اولديني ايجوندور . انظاري بوقانونك هر حادثه دمه بوقطعيله جاري بولنديني آكلاتق ايجون دليل مادي و فاعلي اوله رق بوندن باشلايور و اقربانك ، معزز و قيمتدار انسانلركده بوقانوندن مستثني قالماديني كوسته ررك اكاذيب موضوعه نك ، اشخاص مؤيده ايجادنده كي منطق سزلفك درجه سي ارانه ، حلقه ده كي بواء تقادات باطله يه قارش ارباب عقل و حكمتك مقهور و مهجور قالديني ، برتورلو اهل تفاسق و ضلالك تلقيناتنه غلبه ايدمه ديكيني آكلاتق ايستيور .

« عناصر اربعه بروجوده ، يكديكيله حرب دائمده بولنان خصم لر در . بونلر هم آهنگ اولورلر سه اووجود صحيح اوله رق دوام ايدر والا امراض و آلام اونك اوزرندن آيرلساز ... بن زماني ، ظالم ، شديد البطش برحاكم اوله رق بولدم ؛ اولدورديكنك ديني و رمن ، ويرديكي ضررلري ضامن اولماز ... سنك بودنياك كيجه وكوندوزلردن مر كيدر ؛ آنجق بو حاليه سياه و بياض آلاجه بريالنه مشاهدرد . ذوي الارواح ده اولوم بور جالري طاشيمقه درلر ؛ وعده سنك حلولنده تسويه اولتور و غرماده باشنه طوبالايير . »

بوراده مال معنای وجودی تايخيص ايمك ايسته بن (ابوالعلا) ، كاشانده حكمفرما اولان قونك ، « حق وعدل » كي انسانلرك موضوعاتندن اولان قاعده لر ده كيل ، كنديلكندن نازل موجود برقانون شديد قاطع دن

غوايتك اخبار و جر منفعت ايجون قدما نك افترا ايستدگيري روايتلردن باشقه برشي بوتدر . »

خلق برجهل عام ايجنده ايكن برطاقم انسانلرك مجرد منافع مخصوصه تايني ايجون زبدي ، عمروي فضائل و كالات ايله توصيف و اونلر مقامات عاليه و قدسيه اسناديله انسانلري اونلر بنديتملري شايدان نظر بر كيفيتدر . مثال انعام اولان بشر ، بومحدود العدد بر قسم اشرانك اضاليه بر جوق اكاذيب مختصره يه ارتباط ايدمرك حقايق عاليه طبعي تدقيق و تحريدن ، اومنع فيوضاتدن استنباط انوار معلومات ايتكدن غافل و متكاسل قالبور . حكيم ده بو حاله باقوب كنهار اوله جق حالاته اوغرايور . ايشته قدامي مصر يه و يونانيه و رومانيه نك مخترعاني اولان اوسورولرله معبودلر ، اوغير طبعي الهات هپ سواقق منفعتله ايجاد اولمش مستعدان دن ديكلي ؟ ... خلاصه ابوالعلا ، بوسوزيله انسانلرك ، پش ايتباهارنده بر جوق آثار طبعيه فطرت وار ايكن اونلري بر اقوب كندي و اهمه لر ينك ايجادي اولان غير معقولاته انهماك و كندي جنسلردن بر قسمته فضل و كمال اسناديله اختيار كذب و افترا ايستدگيرني افهام ايدنيور .

« باق شواجرام منيره يه ... كويا كه دهر اونلري بر بالق آغى كيبي عالم سفلى اوزرينه طرح ايتمش ! ... شو « قضا و قدر » . تعجب اولتمازي ؟ ... اودرجه قوتلى بر موقع معنوي سي وار كه ارباب حزم و بصيرتي بيله يأس و فتوره دوشوربور ! ... »

فيلسوف كامل ، بر كره نظر دقي شو لايستغير اجرام سماويه اوزرينه جلب ايتمه سني تعقيباً خلقك ، بالخاصه جهله طاقنك صابلا نمش ، ناموضع تفسير ايتكمده بولنديني « قضا و قدر » اوزرينه نقل كلام ايدنيور كه ضمناً « قدر يه » مذهبي سالكيته تعريض و بوقضا سوه تفسير ينك ، عادنا عاقل و بصير كيكتلري بيله جوق دفعه حزم و تائيدن آيروب يأس و خوفه دوشورديكيني ، قوانين ثابت و دائم يه تابع اولان احوال و حادثاتك مؤثرات خياليه و بشريه ايله تغير پذير اوله مايه جتني بيلير كن

وعظ و برن جيله كاره ! ... صباح وقتي سزه شراب استعمالی تحریم ايدييورده اقام اووزی كندیسی عدا ایچور ... اوئی ساده چه وصویه قاریشدرهق ایچور؛ صوبیریکمش برلرده دوه لرك قاصله لرله صوایچه سی کیپی .. او حیله کار سزه : « البسه قالمادی ؛ فقیرم » دیر .. حالبو که عیش وعشرت یولنده البسه سی رهن ایتمشدر .. اکر برانسان ، نهی ایتمدیکی شی کندیسی یاپارسه بر دکیل ایکی جهندن اسات ایتمش اولور .

طبایع بشرده کی اختلافاته دقت ایدرهک بومظومه سنک باشنده عدم استعجالی اخطار ایله سوزه باشلا بور . انسانلرک قابله ، قیافته نه قدر آلدانمده اولدقلری نظر دفته آلان (ابوالعلا) ، بو اخطارنی متعاقب غایت واضح بر مثال کوسته ربور . بوراده کی « هر تورلو تاثیراتدن آزاده بولدیغک حالده ، بی اور » حر « گله سیله ادا ایتمش . فقط بوراده قصد ایتمدیکی حریت ، البته حریت سیاسی دکیلر . تاثیراتدن آزاده اولجه محاکمات فکریه سی ، وقتی ، تمیز غامبله استعماله قادر اولان برانسانلک اشکال واقوال وافعال خارجیه آلدانما یهرق بونلرک وجوده باطنه و حقیقه سی کوره یلمک ایچون اعمال رویت ایدم بیله جکی آکلامق ایستور . انسانلردن کثرتک اقوالک افمانه اویمادیغی ، کندی کی فاضل کوسته برن برکیمه سنک طورومشواریته دقت ایدلسه بالهابه حیله کار ودساس اولدیغک میدانه چیقدیغی تمثیل ایدیور که نتیجه اعتباریله انسانلرک قلب ولسانده غیر متحد اولدقلری ادعاسی تأیید ایتمک ایستور .

بودساسک قادینلره وعظ ایتمدیکندن بحث ایلمه مه سی ، بومزاجده اولانلرک تجربه ومعلوماتی محد ود اولانلره قارشى اعمال حیل واستعمال ریا ایتمدکلرنی ، خاقی اغفال ایچون غافل طبقاتدن باشلا یغی کوسته ربور . برده بو حیله سی ، اراز مهارت وغرور طریقله دکیل ، بلکه جاب رقت ومرحمت صورتیله استعمال ایتمدیکنی وانظار شفته « البسه مزقالدینی » بیایله ارائه ضرورت ایله دیکنی بیاندن صوکره بومظومه نک نتیجه قطعی سی اولهرق

عبارت بولندیغی ، بوه بر حیات اولانلرجه خواه و نا خواه چکیله جکی ، موتک حلولنده اجسادک باشنه بر طاقم حشرات طوبیانهرق اونکله ادامه حیات ایدم جکلرنی ایشته قاتون طبیعتک بوندن عبارت اولدیغی اخطار ایدیور .

« شوعالنده کوره یلمدیکمز : ذوی الارواح (حیوانات) ونشو ونما بولمالان « جمادات » وصو اسقاسیله نمودار اولان « نبات » دن متربکدر لکن آه ! ... خلق بو حقایق بیلسه وعواقب اندیش اولسه بدی دنیاده قانی ، صولرله مسابقه ایدرجه سنه آفتازلردی . عاقبتلرنده مظهر رحمت اولمغه لایق اولان او قومدر که اساس طبینده رحمت مندج بولسون ... بز جوق غریب انسانلر ... برحقکو ، بز عن اصل لؤم ودناشله متصف بولندیغمزی اورته یه قویدیغی زمان حدت ایدرز .

انسانلر قوانین اساسیه کاشتانی لایقيله تعقل وتمن ایتمه لر دی ، جهلرندن نشأت ایدن منازعات ومهاجمات متوالیه لرینه قاصله ویرلردی . زیرا او حقایق بیلوب اساس آشنا اولانلر کاشتاک بویه نجادلاته تحملی اولمادیغی آکلار ، شو حسیات مقدره قصیره یی رهه . وسکون ایچمه کچیرلردی ، اساس رحمتک فطرت بشریه ده وجودینه قانع اولمالان (ابوالعلا) رحمته اولان استحقاقی محاله تعلیق ایدیور ، زیرا ایکنجی یتیه طبیت بشریه نک لؤم ودناشله مجبولیتدن بحث ایدیور وشوقدر که اولاد آدمک ، بوئی بیلدکلری حالده بوزلرینه اورانلره قارشى تحمل کوسته رممدکلرنی ، قبول وتسلیم اتمک شسویه طورسون بالعکس غضب وحدت ایتمدکلرنی سوبه بور که بونکله خلقت ریا وکذب ایله مأنوفیتی مدعاسی تأیید ایتمش اولیور .

..

حکیم شارایه دیر که :

« حکمکده استعجال ایتمه ! سن هر تورلو تاثیراتدن آزاده بولدیغک حالده ینه آلدانک ... باق شوقادینلره

بوراده احوال عالمده جاری اولان قانون قاطع بی تغییره
قارشی انسان عاقلک تسلیمیدن باشقه جاره سی اولمادیغنی،
دستور طبیعتک بر قطعیّت متحکمانی حائر بولنسیغنی
آکلامق ایستور .

« شو خلقه باقدقه تعجیم آرتیور : صوبه طوموش
اولانلر وارسه بر جوقده صوصامشدر وارددر . خصمزلره
بر اوق محاربه سی ایدیورم ؛ بتم اوقلرم هیچ اصابت
ایتمدیکی حالده اولنرککی هپ بکا اصابت ایدیور . »

قانون طبیعی کائناتده مساوات وعدالت بولنمادیغنی
حالده ، شومذولیت ایچنده بر قسم انسانلر نتم کونا کون
ایله متمم ایکن دیگر طرفدن بر جوقلریده احتیاج شدید
ایچنده بویانددرلر . ایشته « اشتراکیون ، ، « اجتماعون ،
مسئلهکنی تولید ایدن حال ...! صوکره عینی قوت
واستعدادده ایکن برینک هر بار نائل آمال اولمسنه قارشی
دیگر برینک دائمًا موفقیتمزلکه دوچار اولدیغنی کورولور .
ایشته نظریات و قیاسات منطقیه ایله قابل حل و تطبیق اولمایان
وانسان متفکرکک جالب تعجی اولان احوال بولندر .

« عجبا آفاج دالبرینک انساج و جبراتی تشکیل
ایتمده کیمیکلر وارمیدر ؟ ... او آفاجلری اسسقا ایدن
صولرده بر جوق قانونک محصول اجتماعی دکلیمیدر ؟
ایشته فن حاضرک بزه کوسته ردیکی حقایق بونظر
نافذ صاحی داما او وقت بوصورتله افاده ایدیور .

« تحقق ایتدیکی : نحس دینلن حال ، بوکائناتده
غافل بولنیور ؛ ارباب فهمک ییلدیزلری اوزرنده عمل
و تأنیری وارددر . زیرا باقیکنز : مالی اولما بوبده کندیی
اهل سخادن بولنان بر آدم ارباب کرمدن عد اولنیور !... ،
حکیم فاضلک بوتعداد ایتدیکی حاللر ، هپ بشرینک
عقل وحکمته اویمایان ، فقط طبیعت خلقک اعتیاد ایتدیکی
و کندیسینک نظر غرابله کوروب متغیر اولدیغنی حاللردر .
بو « نحس ییلدیزی » نه بکیزه تدیکی احوال معکوسه
بشربنی کورمک ایچون ارباب فهمدن املق لازم کلیر .
مثال اوله رقدده : بر انسانک ، حقیقتهده شیخی ایکن مجرد
صاحب ثروت بولنماده سندن کریم اولدینکک تسلیم

شو قاعده اخلاقیه بی ذکر ایدیورکه : سی ایتدیکنی
کندیسی یابان انسان ، خلقی اغفال ومنوع برشیخی اجرا
اعتبارله عینی زمانده ایکی قتالنده بولنمش دیمکدر .

..

(ابوالملا) دیورکه :

« حسانی آوزو ایدهرز . برکون اولوبده بر خیر
ایشلمک فکری زده اویانه چق اولورسه نفسمزده بر قوت
اونی تأخیر ایدر .

بز غافلر ، بزى محیط اولان سر خوشلقدن ، آنحق
موتک حلولی آننده افاقت بولورز . »

انسانلرده برحالت جلیبه اولان آتی به تعلیق آمال
خصلستی ایما ایدن بویکی بیتیه (ابوالملا) ، طولیایسیله
انسانلرک حیاتله اولان محبت و ارتباطلری نیستنده انسانیه
فائدبخش اولدیلرینی و آنحق فرصتک کچیش ، منفعتک
کشم اولدیغنی برهنهکامده حقیقته آگاه اولیورلرسده
اوزمانده تلاقی مافاته امکان قالمادیغنی سویایه یور .

..

کذا دیورکه :

« اگر خلقدهکی علم بر منفعت تأمین ، بر مصیبتی دفع
ایده منزه بونده ضرر کورن علمادر . »

علمک مطلقا برحقی ، مضراتی دفعی اولمازسه اوکا
اساساً علم دینه میه چکی کبی اونکله اشتغال ایدنلرده
براستفاده ایدمه مش اولورلر .

« اللهک مقدراتی هر نه ایدیه او اولدی ؛ حکمانک
حکمتی ایسه بوشه کندیسی . سوزیه دیمک ایستورکه :
شو کائناتک تشکلاتی ، عوالمک تکنوناتی امرنده
حکمانک بیک تورلو توجهلری ، تصویب و تفسیملری ،
نظریات و فرضیاتی حقیقت و ماهیت اکوان اعتباریه
بر قیمت قطعییه حاز دیکلدر . بوکاده شوسوزلری علاوه
ایدیور :

« بر انسان رینک ملکی خارجه قاجه بیلمی ؟...
بز ، بر جوق کوله و جابه لرله تحکیم ایدنلره قارشی تحمل
کوسته رنلر مسئلهکنه تبعیت ایده چکنز ... »

صاحب ظهور

و

مؤلفي

شرق ايله غربك ازلى وابدی بر مبارزه ايله اوقات گذار اوله کلدیکی تاریخاً نابئدر . مؤلف کتاب، عناصر غریبه نك شرق حقدنه - منفعت دستور مدهشنه اتباعاً - علی الانفراد و مجتمعاً تعقیب ایندکری و فردا ایچون ده احضار ایتک اوزده بولندقلری بی آمان سیاستی ادله تاریخیه و وقایع حاضر ايله اثبات ایچون غایت قیمتدار صحیفه لر یازمیشدر . زمینیز مساعد اوله ایدی، یازیلی ايله ساحه سیاسیات خارجه ده دخی اثبات و قوف ایدن مؤلفك محاکماتی شرح و قارئین کرامی مستفید ایتک ساعی اولوردی . مع مافیه چیزمش اولدیغیز دائرة اشتغال شو مطالعینی سرد ایتک مانع دکلدر :

دولت معززه مزك - اساس اعتباریله - محبت حقیقی انجق کندی اوز اولادیدر . قوتی ، ملتیی ، یتون امید ترقی و تعالیسی ، مصداقات متوالیه فلاکت اوردیه یورولمش فقط صون صمدانیله قوای حیاتیه نی محافظه ایدم بیلمش اولان عنصر اساسی واصلیسنندن بکله یه بیلیر . وطن عثمانی ، شهراه خلاص و نجاتی انجق بوسایده بوله ییله جکدر . بشقه واهمه لره قایلیمق خطای قاحشدر . نه چاره که بو عنصر مرکبه Elément constitutif وحدت فکریه پکده نمایان اوله مه مقده در . تقلیدی تمایلات ، محیطاتک تولید ایندیکی طبیعی تأثیرات ، سماع ايله اکتفا ایدیلرک تعمیقته اختیار زحمت اولنمیان افکار و محاکماتی ، دماغ ملیه فرب و متضاد برچوق انطباعات حاصل ایتمشدر که هر بری غایه مطلوبه نك استحصاله قارشو بر برج آهین مانعقدر .

« صاحب ظهور » بواساسات اوزرینه بنای مطالعه و محاکمه ایلش اولدیغندن طولانی شایان تقدیردر .

ایلدیکی ارانه وخلقك یالکنز ظواهره باغلانهرق حقائقدن اوزاق بولندیقی ایما ایدیور .

« بز برچوق اموردن خوف ایندیکنز حاله بونلرک زه همان کوچوک و عاجز سیدلکر مزدن کلدکلری کورورزده تحمله مجبور اولورز . »

ایشته میقروپ کیی، اوافق حیوانلر کیی ظاهراً ضعیف برچوق مؤثراندن زه برچوق ضررلر لاحق اولور ؛ چکوب کچیرمکه محکوم بونلورز .

« ای اهل ضلالت اوپانکنز !... سزک دیانتلریکنز معزه قدما نك مکر و دسائسی ايله مالی اولهرق انتقال ایتمشدر . »

حکیم فضائلسمات دیمک ایتدورک : اتباع ایندیکیکنز برچوق مذاهب و مسالک ، اسلافکنز قاریشدرمش اولدیغی مفاسد ايله مالیدر . بونلری اومز خرفات سیئنه دن تطهیر ایدیکنز ؛ حقایقه اطلاع ايله آشنای صواب اولکنز وجدانکنزی ، افکارکنزی ، مسالککنزی ضلالتدن قورناریکنز ؛ حقه قریب ایدیکنز .

« اولنر (قدما) اوفساداتله منافع حسیسه تأمیننه چالیشمشلردی ؛ لکن دنیا اولنلرمده قالمادی ؛ فنا بولدیلر . بو حاله بو ادانینک وضع ایتش اولدقلری بو اباطیلکده حکمی یکدی . دیورلرک : کاشانک ایتها بولوق دوری گلشدر ... یالان سویله یورلر ... منتهای عمر کاشانی اصلا بیله مزلر . بو کیی مدعیات کاذبیه قولاق ویرمه یکنز !... سزه توصیه ایدم : یاقینلردن ، اوزاقلردن حذر اوزره اولکنز واهل حزم و بصیرت مسلکنه ایتساعدن ذهول ایتیکز !... »

ع . سنی